

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં.૧ તરફેઅસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત વડી અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલ નં. ૧૨૨૦/૧૯૯૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે.ઠાકર

=====

૧ શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની પરવાનગી આપી શકાય ?

૨ રિપોર્ટરને મોકલવો કે કેમ ?

૩ શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?

૪ શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સંકળાયેલો છે?

૫ શું દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રિત કરવાનો છે ?

=====

ગિરીશચંદ્ર પરષોત્તમદાસ ખત્રી.... અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય.... સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી એમ.જે. બુદ્ધભટ્ટી

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં.૧ તરફે અધિક સરકારી વકીલ સુશ્રી
એમ.એચ.ભટ્ટ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૦૮/૦૧/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. આ અપીલ, મૂળ આરોપી-અપીલકર્તા દ્વારા, વિદ્વાન એડિશનલ સિટી સેશન્સ ન્યાયાધીશ, અમદાવાદ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૩૨૭/૧૯૯૩ માં તારીખ: ૨૭.૧૧.૧૯૯૭ ના રોજ આપવામાં આવેલા હુકમને પડકારવા માટે કરવામાં આવી છે, જે હુકમ દ્વારા આરોપીને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૨૪ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવીને બે વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ, અને દંડ ન ભરે તો વધુ બે મહિનાની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી, અને બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૧૩૫(એ)

હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એક મહિનાની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.

૨. ફરિયાદ પક્ષના કેસની ટૂંકી હકીકતો, જે નીચલી અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી છે, તે મુજબ મૂળ ભોગ બનનાર-સહ-ફરિયાદી-કેતનકુમાર રમણલાલ ખત્રી મકાન નં.૨૨૪૪, હોળી ચકલા, ભંડેરી પોળ, દરિયાપુર ખાતે રહે છે, અને તેઓ ‘વેસ્ટર્ન ટાઇમ્સ’ દૈનિકના જાહેરાત વિભાગમાં કામ કરે છે. ફરિયાદમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે, ફરિયાદી-કેતનકુમારને તેમની પત્ની દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે અહીંના આરોપી-અપીલકર્તા, જે તે જ વિસ્તારમાં રહે છે, તેમની ગેરહાજરીમાં તેણીની પજવણી કરતો હતો. આથી, ફરિયાદી તેમની પત્ની સાથે આરોપીને ઠપકો આપવા માટે તેના ઘર પાસેની ખુફી જગ્યાએ ગયા હતા. જ્યારે તેઓ ત્યાં પહોંચ્યા, ત્યારે તેમણે આરોપીને ત્યાં ઊભેલો અને તેના બે મિત્રો સાથે વાત કરતો જોયો. જ્યારે ફરિયાદીએ આરોપીને પૂછ્યું કે તે શા માટે તેની પત્નીની પજવણી કરે છે, ત્યારે આરોપી ગુસ્સે થઈ ગયો અને તેમને ગાળો આપવા લાગ્યો. ત્યારબાદ, આરોપી તેના ઘરમાં ગયો અને લોખંડની પાઈપ સાથે બહાર આવ્યો અને ફરિયાદીના માથા પર ફટકો માર્યો, જેના કારણે ફરિયાદી નીચે પડી ગયા અને તેમની પત્નીએ બૂમો પાડવાનું શરૂ કર્યું. તે દરમિયાન, આરોપી લોખંડની પાઈપ સાથે તેના ઘરમાં પાછો જતો રહ્યો. પછી, ફરિયાદીને દવાખાનામાં લઈ જવામાં આવ્યા જ્યાં તેમની સારવાર કરવામાં આવી અને ત્યારબાદ, તેમણે પ્રશ્ન હેઠળની ફરિયાદ નોંધાવી.

૩. ગુનો નોંધાયા પર, પોલીસે તપાસ હાથ ધરી હતી અને પૂરતા પુરાવા મળી આવતા, તેઓએ આ કામના આરોપી-અપીલકર્તા વિરુદ્ધ આરોપપત્ર રજૂ કર્યું હતું. ઇન્સાફી કાર્યવાહી સમયે, પોતાનો કેસ સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે નીચે મુજબના સાક્ષીઓને તપાસ્યા હતા;

મૌખિક પુરાવો		
અ.નં.	સાક્ષીનું નામ	આંક નં.
૧	કેતન રમણલાલ ખત્રી	૭
૨	રીનાબેન કેતનકુમાર ખત્રી	૯
૩	ભૂપેન્દ્ર મધુસૂદન ભટ્ટ	૧૦
૪	કમલેશ દશરથભાઈ પટેલ	૧૧
૫	જિતેન્દ્ર છોટાલાલ ખત્રી	૧૨
૬	સુનિલ કાંતિલાલ કડીયા	૧૩
૭	સુનિલ અમૃતલાલ કંસારા	૧૪
૮	ડૉ. અશોક સુરેશચંદ્ર જૈન	૧૫
૯	ભુપેન્દ્ર રામકુમાર ખત્રી	૧૯
૧૦	ડૉ. મિતેશ કાળાભાઈ ગરાસિયા	૨૫
૧૧	લાલુભા ગોપાલસિંહ ઝાલા, પી.એસ.આઈ.	૨૭
૧૨	લક્ષ્મણસિંહ રાયસિંહ પરમાર, પી.એસ.આઈ.	૩૨

૪. તે ઉપરાંત ફરિયાદ પક્ષે દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કરેલ છે, જે નીચે મુજબ છે;

દસ્તાવેજ પુરાવો		
અનુ. નં.	દસ્તાવેજો	આંક નં.
૧	ફરિયાદીની ફરિયાદ	૮
૨	ડૉ. અશોક જૈન દ્વારા આપવામાં આવેલ પ્રમાણપત્ર	૧૬
૩	ડૉ. જૈન દ્વારા ફરિયાદીને કેસના કાગળો આપવામાં આવ્યા.	૧૮
૪	વી.એસ. હોસ્પિટલ દ્વારા ફરિયાદીને આપવામાં આવેલ ઇજાનું પ્રમાણપત્ર	૨૬
૫	ગુનાના સ્થળનું પંચનામું	૨૮
૬	બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૩૭/૧ હેઠળના જાહેરનામાની નકલ	૨૯
૭	ફરિયાદીના શર્ટ અને રૂમાલ અંગેનું પંચનામું	૩૩
૮	આરોપી પાસેથી કબજે કરેલ મુદ્દામાલનું પંચનામું	૩૪
૯	સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૧૫૭ હેઠળનો અહેવાલ	૩૫

૫. સાક્ષીઓનો પુરાવો નોંધ્યા બાદ અને રેકર્ડ પરની સામગ્રીનું અવલોકન કર્યા બાદ, નીચલી અદાલતે આક્ષેપિત હુકમ પસાર કર્યો હતો. આથી, હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૬. અહીંના મૂળ આરોપી-અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી બુદ્ધભટ્ટીએ રજૂઆત કરી કે, નીચલી અદાલતે આરોપીને દોષિત ઠેરવતી વખતે એ હકીકતને ધ્યાનમાં લીધી ન હતી કે કથિત બનાવ દરમિયાન આરોપીને પણ ઇજાઓ થઈ હતી, જેના માટે તેણે એન.સી. ફરિયાદ પણ નોંધાવી હતી, જેમાં તે આગળ કાર્યવાહી કરી શક્યો ન હતો, કારણ કે બનાવના તુરંત બાદ તેની ધરપકડ

કરવામાં આવી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે, નીચલી અદાલતે એ હકીકતની પણ અવગણના કરી હતી કે બનાવ સમયે આરોપી નાની ઉંમરનો છોકરો હતો. તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી કે આરોપીની નાની ઉંમરને જોતાં અને બનાવની તારીખથી લગભગ ૨૦ વર્ષ વીતી ગયા હોવાની હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા, “અંકુશ શિવાજી ગાયકવાડ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય”, ૨૦૧૩ (૬) સ્કેલ ૭૭૮ માં આપેલા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, જેને આ અદાલત દ્વારા અનેક નિર્ણયોમાં અનુસરવામાં આવ્યો છે, વર્તમાન અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે.

૭. બીજી તરફ, કુ. ભટ્ટે, હાલની અપીલનો સખત વિરોધ કર્યો અને નીચલી અદાલતના હુકમને સમર્થન આપ્યું, એમ જણાવતા કે આરોપી ફરિયાદીની પત્નીની પજવણી કરતો હતો અને જ્યારે ફરિયાદીએ તેને ઠપકો આપવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે આરોપીએ ફરિયાદી પર હુમલો કર્યો અને તેને ગંભીર ઈજા પહોંચાડી, જેને રેકર્ડ પરના પુરાવાથી સમર્થન મળે છે, અને તેથી, હાલની અપીલ રદ કરવામાં આવે.

૮. અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલશ્રી અને પ્રતિવાદી-રાજ્ય તરફેના વિદ્વાન એ.પી.પી.શ્રીને સાંભળ્યા અને તેમની મદદથી રેકર્ડ પરના કાગળોનું અવલોકન કર્યું.

૯. આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૨૪ હેઠળ આરોપ મૂકવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે ફરિયાદીને ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ તરીકે તપાસ્યા. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ એ તેમની સરતપાસ (આંક-૭) માં જણાવ્યું હતું કે કથિત ગુનાની તારીખે, જ્યારે તેઓ તેમની પત્ની સાથે આરોપીને તેના વર્તન બાબતે ઠપકો આપવા ગયા હતા, ત્યારે આરોપી ગુસ્સે થઈ ગયો હતો અને તેમને ગાળો ભાંડી હતી અને પછી તેના ઘરમાં જઈને લોખંડના પાઈપ સાથે પાછો આવ્યો હતો અને તેમના માથા પર ફટકો માર્યો હતો. ત્યારબાદ, ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ એ અહીંના આરોપી-અપીલકર્તાને ગુનાના કર્તા તરીકે ઓળખી બતાવ્યા હતા. ફરિયાદીએ ગુના સમયે તેમણે પહેરેલા લોહીના ડાઘાવાળા શર્ટને માર્ક-એ તરીકે અને લોહીના ડાઘાવાળા રૂમાલને માર્ક-બી તરીકે પણ ઓળખી બતાવ્યા હતા. ફરિયાદીએ જે લોખંડના પાઈપથી આરોપી દ્વારા તેમના પર હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો તેને મુદ્દામાલ આર્ટીકલ નં. ૩ તરીકે પણ ઓળખી બતાવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ એ તેમની ઊલટતપાસમાં પુનરોચ્ચાર કર્યો છે કે જ્યારે તેમણે આરોપીને ઠપકો આપવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે આરોપી ગુસ્સે થઈ ગયો અને તેમને ગાળો ભાંડવાનું શરૂ કર્યું. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ એ તે સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે ગુના સમયે, તેમણે આરોપીના ચહેરા પર મુક્કા માર્યા હતા અને ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે તેના બદલે આરોપીએ તેમના માથા પર લોખંડના પાઈપનો ફટકો માર્યો હતો. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ એ ડૉ. જૈનને એવું જણાવ્યું હોવાના સૂચનનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો કે રસ્તા પર પડી જતાં તેમને બોથડ પદાર્થથી

ઈજા થઈ હતી. આમ, આ સાક્ષીની ઊલટતપાસમાંથી એવું કંઈ પણ બહાર લાવી શકાયું નથી જે આરોપીના કેસને મદદરૂપ થઈ શકે.

૧૦. ફરિયાદ પક્ષે પોતાના કેસના સમર્થનમાં જે આગામી સાક્ષીને તપાસ્યા છે તે બનાવના નજરે જોનાર સાક્ષી અને ફરિયાદીના પત્ની છે, જેમને ફ.સા.-૨ તરીકે તપાસવામાં આવ્યા હતા. ફ.સા.-૨ એ, તેમની જુબાની (આંક-૯) માં, તેમના પતિ દ્વારા પહેલેથી જ જણાવવામાં આવેલી હકીકતોનું પુનરાવર્તન કર્યું હતું અને તેમના પતિને થયેલી ઈજા માટે અત્રેના આરોપી-અપીલકર્તાને જવાબદાર ઠેરવ્યા હતા. તેમની ઊલટતપાસમાં, ફ.સા.-૨ એ જણાવ્યું હતું કે કથિત બનાવના દિવસે પણ આરોપીએ તેમની કનડગત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, અને તેથી, તેઓ તેમના પતિ સાથે આરોપીને ઠપકો આપવા ગયા હતા અને એ સૂચનને નકાર્યું હતું કે તેમના પતિ, પ્રથમ, આરોપીને ઠપકો આપવા ગયા હતા અને તેઓ પાછળથી તેમની પાછળ ગયા હતા. આમ, આ પુરાવાના અંશ પરથી, બનાવ બનતી વખતે બનાવ સ્થળે ફ.સા.-૨ ની હાજરી પુરવાર થાય છે. ફ.સા.-૨ એ, ફ.સા.-૧ ને મળતી આવતી જુબાની આપતા, એ સૂચનને પણ નકાર્યું હતું કે વાહનોના સમારકામ દરમિયાન નીકળતા અવાજ અને ધુમાડાના કારણે તેમની અને આરોપી વચ્ચે વારંવાર ઝઘડા થતા હતા, જે આરોપીની આજીવિકા રળવાનો માર્ગ હતો. આમ, ફ.સા.-૨ ની ઊલટતપાસ પણ આરોપી-અપીલકર્તાના કેસને કોઈ રીતે આગળ વધારતી નથી.

૧૧. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૩, જેઓ એક સ્વતંત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી હતા, તેમણે પણ આરોપી દ્વારા ફરિયાદીને ઈજા પહોંચાડવાના પાસા પર ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું હતું અને આ સાક્ષીની ઊલટતપાસ પણ આરોપીના દષ્ટિકોણથી કોઈ મદદરૂપ સાબિત થતી નથી.

૧૨. ડૉ. અશોક જૈન, જેમણે ફરિયાદીને પ્રાથમિક સારવાર આપી હતી અને જેમને ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૮ તરીકે તપાસવામાં આવ્યા હતા, તેમણે પણ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું હતું. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૮ એ, તેમની સરતપાસ (આંક-૧૫) માં, મુદ્દામાલ લોખંડની પાઈપનું નિરીક્ષણ કર્યા પછી, એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે ફરિયાદીને થયેલી ઈજાઓ તેનાથી જ થઈ શકે છે. આ સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે સારવાર સમયે, ફરિયાદીએ તેમને જાણ કરી હતી કે તેમને ઈજા કેવી રીતે થઈ હતી. તેમની ઊલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૮ એ જણાવ્યું હતું કે એ વાત સાચી નથી કે સારવાર દરમિયાન તેમને જાણ થઈ ન હતી કે ફરિયાદીને ઈજા કેવી રીતે થઈ હતી. આ સાક્ષીનો પુરાવો પણ આરોપીને કોઈ પણ રીતે મદદ કરતો નથી.

૧૩. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧૦ નો પુરાવો ખાસ મહત્વનો નથી.

૧૪. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧૧, જેમણે કથિત ગુનાની તપાસ કરી હતી, તેમનો પુરાવો પણ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપે છે. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧૧ એ તેમની સરતપાસ (આંક-૨૭) માં જણાવ્યું હતું કે, કથિત ગુનાની તપાસ

સંભાળ્યા બાદ, તેઓ ગુનાના સ્થળે ગયા હતા અને ગુનાના સ્થળનું પંચનામું કર્યું હતું અને મુદ્દામાલ લોહીના ડાઘાવાળું શર્ટ, રૂમાલ અને મુદ્દામાલ હથિયાર જપ્ત કર્યા હતા અને ફરિયાદી તથા વિસ્તારના અન્ય સભ્યોના નિવેદનો પણ નોંધ્યા હતા. તેમની ઊલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧૧ એ જણાવ્યું હતું કે, જોકે આ બનાવ ગીચ વસ્તીવાળા વિસ્તારમાં બન્યો હતો, પરંતુ વિસ્તારના મોટાભાગના સભ્યો ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપતા ન હોવાથી, તેમણે તેઓને આરોપનામામાં સાક્ષી તરીકે દર્શાવ્યા ન હતા. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧૧ એ વધુમાં, એ સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે તેઓ ગુનાના સ્થળે ગયા ન હતા અને તૈયાર પંચનામા પર પંચ સાક્ષીઓની સહીઓ મેળવી હતી.

૧૫. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧૨, જેઓ પ્રથમ વર્ગના જમાદાર તરીકે ફરજ બજાવતા હતા, તેમની જુબાની લગભગ ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧૧ ની જુબાની જેવી જ છે, અને તેથી, હું તેની વિગતમાં જવાનું મુનાસિબ માનતો નથી.

૧૬. જ્યાં સુધી ફ.સા.નં. ૪, ૫, ૬, ૭ અને ૮ ના પુરાવાનો સંબંધ છે, તેઓએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું અને તેઓને ફરી ગયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા, અને તેથી, તેની મૂલવણી કરવાની કોઈ જરૂર નથી.

૧૭. આમ, ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧, ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૨ અને, ખાસ કરીને ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૩, જે બનાવના સ્વતંત્ર નજરે જોનાર સાક્ષી છે, તેમના પુરાવાથી, બનાવના સ્થળે, બનાવ બનતી વખતે આરોપીની હાજરી

નિઃશંકપણે સ્થાપિત થાય છે. તે સિવાય પણ, આરોપી દ્વારા લેવામાં આવેલો બચાવ કે કથિત બનાવ દરમિયાન ફરિયાદીએ તેને ઈજાઓ પહોંચાડી હતી અને તે માટે તેણે પોલીસમાં એન.સી. ફરિયાદ પણ નોંધાવી હતી, તે પણ દર્શાવે છે કે આરોપી બનાવના સ્થળે, બનાવ બનતી વખતે હાજર હતો જ, અને ફરિયાદીને ઈજા પહોંચાડનાર આરોપી જ હતો, અને અન્ય કોઈ નહીં. વી.એસ. હોસ્પિટલ દ્વારા આપવામાં આવેલ તબીબી પ્રમાણપત્ર (આંક-૨૬), તારીખ : ૦૮.૦૭.૧૯૯૩, માં પણ “સામા પક્ષ દ્વારા હુમલો” એવા શબ્દો દર્શાવવામાં આવ્યા છે, જે ફરીથી ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપે છે. આ સંજોગોમાં, આ અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે નીચલી અદાલતે આરોપી-અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ-૩૨૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી.

૧૮. હવે, જ્યાં સુધી આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૨૪ હેઠળની સજાનો સંબંધ છે, નીચલી અદાલતે આરોપી-અપીલકર્તાને ઉક્ત કલમ હેઠળ બે વર્ષની સખત કેદની સજા અને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો વધુ બે મહિનાની સખત કેદની સજા ફટકારી છે. અહીં, એ હકીકતની નોંધ લેવી જોઈએ કે જે સમયે કથિત બનાવ બન્યો, તે સમયે આરોપી એક યુવાન છોકરો હતો અને ત્યારથી ઘણો સમય વીતી ગયો છે. દોષસિદ્ધિના હુકમ સામે આરોપીની અપીલ ૧૯૯૭ થી પડતર છે, એટલે કે, કથિત બનાવ બન્યા પછી લગભગ ૧૭ વર્ષ વીતી ગયા છે. વધુમાં, ફરિયાદી-ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ ના પુરાવા મુજબ પણ, આરોપીએ માત્ર એક જ ઘા માર્યો હતો અને તેણે તેના પર વધુ ઘા મારવાનો કોઈ

પ્રયાસ કર્યો ન હતો. આરોપી-અપીલકર્તાનો કોઈ ગુનાહિત ઇતિહાસ હોય તેવું જણાતું નથી. આ સંજોગોમાં, અહીં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના “અંકુશ શિવાજી ગાયકવાડ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય” (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવો સુસંગત રહેશે. તે કેસમાં, જ્યારે મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૩ મૃતકના ખેતરમાંથી પસાર થઈ રહ્યા હતા, જેમાં મૃતક દ્વારા શેરડીનો પાક લેવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે મૃતકનો કૂતરો તેમના પર ભસવા લાગ્યો અને તેનાથી નારાજ થઈને મૂળ આરોપી નં. ૧ એ કૂતરાને લોખંડની પાઈપ વડે માર્યો અને જ્યારે મૃતકે તેનો વિરોધ કર્યો, ત્યારે ઉગ્ર બોલાચાલી થઈ, જે ઝપાઝપીમાં પરિણમી, જે દરમિયાન મૂળ આરોપી નં. ૨ અને ૩ એ મૃતકને લાત અને મુક્કાના ઘા માર્યા, જ્યારે આરોપી નં. ૧ એ મૃતકના માથા પર લોખંડની પાઈપનો ઘા માર્યો, જેના કારણે મૃતકનું પાછળથી અવસાન થયું. નીચલી અદાલત તેમજ વડી અદાલતે આરોપી નં. ૧ ને ખૂનના ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યો અને તેને કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠરાવ્યો. તેનાથી નારાજ થઈને આરોપી નં. ૧ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતમાં ગયો અને સર્વોચ્ચ અદાલતે, કેસના તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા કે અચાનક ઝઘડો થયો હતો, આરોપી નં. ૧ ની દોષસિદ્ધિને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ માંથી કલમ ૩૦૪ (II) માં સુધારી. ઉક્ત બાબતનો નિકાલ કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે, સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૩૫૭ ની જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કરીને, નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું;

"૬૨. સારાંશમાં: કોઈ ચોક્કસ કેસમાં વળતર આપવું કે તેનો ઇનકાર કરવો તે અદાલતની વિવેકબુદ્ધિ હેઠળ હોઈ શકે છે, તેમ છતાં દરેક ફોજદારી કેસમાં આ પ્રશ્ન પર પોતાનું મન વાપરવાનું

અદાલત પર ફરજિયાત કર્તવ્ય છે. વળતર આપવા/નકારવાના કારણો નોંધીને આ પ્રશ્ન પર મનના ઉપયોગનું શ્રેષ્ઠ પ્રકટીકરણ થાય છે. તે સ્વયંસિદ્ધ છે કે મનના ઉપયોગને સંડોવતી કોઈપણ ક્વાયત માટે, અદાલત પાસે આવશ્યક સામગ્રી હોવી જોઈએ જેનું તે ઉચિત અને વાજબી નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે મૂલ્યાંકન કરશે. તે પણ નિર્વિવાદ છે કે વળતર આપવાના પ્રશ્ન પર વિચારણા કરવાનો પ્રસંગ તાર્કિક રીતે ત્યારે જ ઉદ્ભવશે જ્યારે અદાલત આરોપીને દોષિત ઠેરવવાનો નિર્ણય નોંધે. આરોપીની ચૂકવણી કરવાની ક્ષમતા, જે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૫૭ હેઠળના કોઈપણ આદેશનું એક મહત્વપૂર્ણ પાસું છે, તેમાં સંક્ષિપ્ત હોવા છતાં એક ચોક્કસ તપાસનો સમાવેશ થશે, સિવાય કે, અલબત્ત, સુનાવણી દરમિયાન બહાર આવતી હકીકતો એટલી સ્પષ્ટ હોય કે અદાલતને તેમ કરવું બિનજરૂરી લાગે. આવી તપાસ સજા પરના આદેશ પહેલાં થઈ શકે છે, જેથી અદાલત સજા અને વળતર બંનેના પ્રશ્ન પર એક મત લઈ શકે, જે તે પોતાની વિવેકબુદ્ધિથી ભોગ બનનાર અથવા તેના/તેણીના પરિવારને આપવાનું નક્કી કરી શકે.”

૧૯. હાથ પરના કેસમાં પણ, જોતાં કે, આરોપી-અપીલકર્તા દ્વારા કથિત ગુનો આચરવાનો કોઈ પૂર્વઆયોજન નહોતું અને જ્યારે અપીલકર્તા તેની પત્ની સાથે તેની પાસે ગયા અને તેના વર્તન બાબતે તેને ઠપકો આપવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે જ કથિત બનાવ બન્યો હતો અને ફરિયાદીને થયેલી ઈજા બહુ ગંભીર ન હતી અને તેને બહારના દર્દી તરીકે સારવાર આપવામાં આવી હતી, તેથી આરોપી સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ચુકાદાનો લાભ મેળવવાને પાત્ર છે. આથી, આ અદાલતનો એવો અભિપ્રાય છે કે, જો નીચલી અદાલત દ્વારા આરોપી-અપીલકર્તા પર લાદવામાં આવેલી કેદની સજાને તેણે ભોગવી લીધેલી કેદની હદ સુધી સુધારવામાં આવે અને દંડની રકમ રૂ.૧,૦૦૦/- થી વધારીને રૂ.૧૦,૦૦૦/- કરવામાં આવે, તો તે ન્યાયનો હેતુ સર કરશે.

૨૦. જ્યાં સુધી નીચલી અદાલત દ્વારા બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૧૩૫(એ) હેઠળ આરોપી-અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિનો સંબંધ છે, ફરિયાદ પક્ષે આવું જાહેરનામું અસ્તિત્વમાં હતું તે દર્શાવવા માટે બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૩૭/૧ હેઠળના જાહેરનામાની એક નકલ આંક-૨૮ થી રજૂ કરી હતી. જોકે, ફરિયાદ પક્ષે ઉક્ત જાહેરનામાને યોગ્ય પ્રસિદ્ધિ આપવામાં આવી હતી તે સ્થાપિત કરવા માટે સંબંધિત કચેરીના કોઈ અધિકારીને તપાસીને ઉક્ત દસ્તાવેજને સાબિત કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કર્યો હોય તેવું જણાતું નથી. મારા મતે, આવા કોઈ પુરાવાના અભાવમાં, એમ કહી શકાય નહીં કે આરોપી-અપીલકર્તા હથિયારો લઈ જવા પર પ્રતિબંધ મૂકતા આવા જાહેરનામાથી વાકેફ હતો. તેથી, નીચલી અદાલત દ્વારા બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૧૩૫(એ) હેઠળ આરોપી-અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ નોંધવી તે વાજબી ન હતું અને આરોપીને ઉપરોક્ત આરોપમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવો જરૂરી છે.

૨૧. પરિણામે, આ અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. જોકે, આરોપી-અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૨૪ હેઠળ થયેલી સજાને બહાલ રાખવામાં આવે છે, પરંતુ “અંકુશ શિવાજી ગાયકવાડ” (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, બે વર્ષની સખત કેદની સજા ઘટાડીને તેણે ભોગવી લીધેલ કેદની મુદત સુધીની કરવામાં આવે છે, જ્યારે, દંડની રકમ રૂ. ૧,૦૦૦/- થી વધારીને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- (દસ હજાર રૂપિયા) કરવામાં આવે છે, જે તેણે આજથી ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળામાં

સંબંધિત નીચલી અદાલત સમક્ષ ચૂકવવાની/જમા કરાવવાની રહેશે. જો તે ઉપરોક્ત મુજબ રૂ. ૧૦,૦૦૦/- જમા નહીં કરાવે તો, નીચલી અદાલત દ્વારા ઉપરોક્ત કલમ હેઠળ લાદવામાં આવેલી મૂળ સજા આપોઆપ પુનર્જીવિત થશે અને જેલ સત્તાધિકારી તેની કસ્ટડી મેળવવા માટે યોગ્ય પગલાં લેશે જેથી તે બાકીની સજા ભોગવે તે સુનિશ્ચિત કરી શકાય. વધુમાં, આરોપી-અપીલકર્તાને બોમ્બે પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૧૩૫ હેઠળ થયેલી સજા રદ કરવામાં આવે છે. નીચલી અદાલતનો તારીખ: ૧૭.૧૧.૧૯૯૭ નો આદેશ ઉપરોક્ત હદ સુધી સુધારવામાં આવે છે. રૂ. ૧૦,૦૦૦/- ની રકમ જમા થયેથી, તેમાંથી રૂ. ૮,૦૦૦/- મૂળ ફરિયાદીને અને રૂ. ૨,૦૦૦/- રાજ્યને આપવામાં આવશે. આરોપીના જામીનખત રદ કરવામાં આવે છે.

(કે.જે.ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

ઉમેશ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.